

.....
Er is een groot verschil tussen bedrijven die zelf aardappelen bewaren en bedrijven waar alles af land verkocht wordt.
.....

© PATRICK DIELEMAN

EVOLUTIE VAN KOSTPRIJS EN ARBEIDSINKOMEN

De gemiddelde kostprijs van aardappelen is over een periode van 25 jaar gestegen met 50%. De opbrengsten en verkoopprijzen variëren sterk van jaar tot jaar, maar gemiddeld stijgen ze nauwelijks. Dit betekent dat het inkomen van een aardappelteler ook sterk varieert. – *Karolien Cools*

Uit een analyse van de kostprijs en opbrengsten uit de boekhoudingen van Boerenbond blijkt een enorme evolutie over de jaren. De berekeningen en analyses gebeurden voor halflate en late aardappelen.

Variabele kosten

De variabele kosten maken ongeveer 60% uit van de totale kostprijs van de aardappelteelt. Dit loopt gelijk met andere akkerbouwgewassen, zoals granen en suikerbieten. Bij de verdeling van de variabele kosten zien we dat pootgoed en gewasbescherming de grootste kosten zijn, gevolgd door loonwerk en bemesting. Van deze kosten is loonwerk de enige die niet sterk verschilt van jaar tot jaar. De bemestingskost wordt sterk beïnvloed door de prijs van de kunstmest, vooral ook door de hoge kaliumbehoefte van de teelt.

De weersomstandigheden en de daaraan gekoppelde druk van de aardappelziekte bepalen zeer sterk de gewasbeschermingskost. De pootgoedkost verschilt sterk van bedrijf tot bedrijf, afhankelijk van de rassenkeuze. Deze bepaalt ook of er grote verschillen zijn van jaar tot jaar, want bijvoorbeeld voor Bintje kunnen de jaarverschillen zeer groot zijn. Bij de evolutie van de variabele kosten over de laatste 25 jaar (figuur 1) is een duidelijke stijging merkbaar, maar ook vallen de verschillen van jaar tot jaar sterk op. De lagere kostprijs per hectare aardappelen in 2010 is het gevolg van de lagere kosten voor pootgoed en bemesting.

Vaste kosten

In tegenstelling met de variabele kosten zien we in figuur 1 dat de vaste kosten een vrij constante evolutie kennen en dat ze jaar

na jaar licht stijgen. Nog meer dan bij de variabele kosten zijn er bij de vaste kosten wel zeer grote verschillen tussen bedrijven. De gemiddelden die gebruikt worden, zijn zowel afkomstig van bedrijven die zelf aardappelen bewaren als van bedrijven die de aardappelen af land verkopen. Het al dan niet moeten afschrijven van een bewaarloods heeft een grote invloed. Binnen de vaste kosten is de pacht of huur de hoogste kost. Voor bedrijven die grond in eigendom hebben, rekent men hiervoor een fictieve pacht aan in de boekhouding, om de resultaten vergelijkbaar te maken. Bij de pacht zijn er zeer grote verschillen naargelang er al dan niet gewerkt wordt met seizoenspacht. Op bedrijven waar heel wat percelen bij gehuurd worden is het aandeel van de pacht- of huurkosten veel hoger dan bij andere bedrijven. Afschrijven van machines en materiaal liggen voor

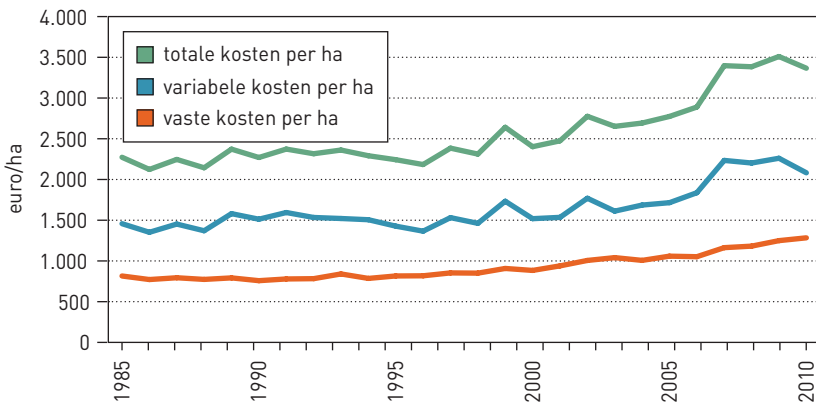
de aardappelteelt heel wat hoger dan voor de andere akkerbouwgewassen, omdat er vaak machines aanwezig zijn die enkel voor de aardappelteelt gebruikt worden. Het gaat hier niet alleen over plant- of oogstmachines, maar ook over alle machines die nodig zijn bij het inschuren van de aardappelen. Ook hier zal er dus weer een groot verschil zijn tussen bedrijven die zelf aardappelen bewaren en bedrijven waar alles af land verkocht wordt.

Arbeidsinkomen en kostprijs per kg

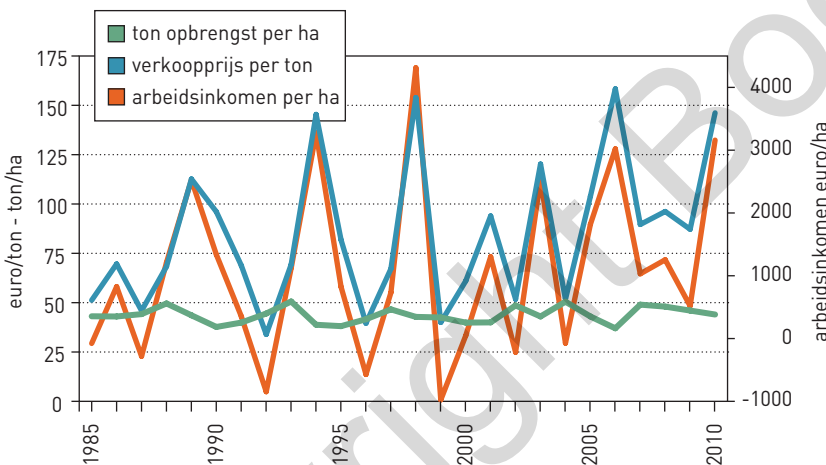
Om de kostprijs per kg te berekenen moeten we de totale kosten delen door de opbrengst. Hiervoor moeten we de verkoopbare opbrengst in rekening brengen. Bij het berekenen van de totale kost in de boekhouding van Boerenbond worden alle teeltkosten en ook de kosten voor bewaring in rekening gebracht, zoals de afschrijvingen, interest op de afschrijvingen, kiemremmers, energiekost voor het

inschuren en ventileren, ... Gewichtsverliezen tijdens de bewaring en het renteverlies door de latere verkoop van de aardappelen worden niet in rekening gebracht. Daarnaast wordt in de berekening ook geen kost meegerekend voor eigen arbeid omdat als eindresultaat een arbeidsinkomen wordt berekend. Dat is dan de vergoeding voor de eigen arbeid.

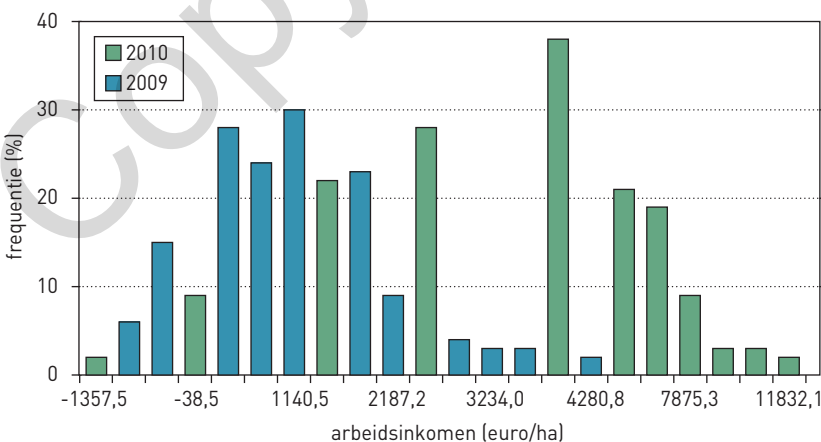
De iets lagere kostprijs en vooral de beduidend hogere verkoopprijs zorgden ervoor dat er in 2010 – ondanks een iets lagere opbrengst per hectare – toch een hoger arbeidsinkomen gerealiseerd werd (figuur 2). Deze gegevens zijn uiteraard opnieuw gemiddelde cijfers. Deze kunnen dus zeer sterk variëren van bedrijf tot bedrijf. Tussen bedrijven zijn er jaarlijks grote verschillen in de opbrengsten. Die kunnen verschillende oorzaken hebben. Onder meer de rassenkeuze zal hierin een grote rol spelen. Bij de verkoopprijs zijn het al dan niet afsluiten van een contract, maar ook het tijdstip waarop verkocht wordt, bepalend voor de prijs. Al deze factoren leiden tot een zeer grote spreiding van het arbeidsinkomen tussen bedrijven (figuur 3) Over de laatste 20 jaar werd gemiddeld 43 ton aardappelen per hectare verkocht. In 2009 en 2010 was de totale kost respectievelijk 3509 en 3365 euro/ha. Dit komt neer op een kostprijs per ton van 81,6 euro in 2009 en 78,3 euro in 2010. Wanneer men deze berekening maakt voor zijn eigen bedrijf moet men rekening houden met de eigen kostprijs per hectare, maar ook met de gemiddelde opbrengstmogelijkheid van het geteelde ras. Uit deze berekening blijkt dat een ton aardappelen in 2010 dus 3,3 euro/ton, of 4% minder kostte dan in 2009. Wanneer we bij dezelfde berekening geen rekening houden met de gemiddelde opbrengst over 20 jaar, maar met de gemiddelde opbrengsten van 2009 en 2010 (respectievelijk 45,7 en 43,4 ton/ha), dan merken we dat 1 ton aardappelen in 2009 76,8 euro kostte en in 2010 77,5 euro. Om een idee te hebben van de rentabiliteit van de aardappelen op je eigen bedrijf is het dus essentieel om de eigen kosten – zowel variabele als vaste – volledig en correct in rekening te brengen. Om de kostprijs per ton te bepalen, is het ook van groot belang om een goede inschatting te maken van de opbrengst zodat je de kostprijs en verkoopprijs per ton kan vergelijken. Bij het schatten van de teeltkosten van het komende seizoen is het dan ook van groot belang om de kosten die nog niet vastliggen niet te onderschatten. En wanneer je de kostprijs per ton wil berekenen, mag je de opbrengst niet gaan overschatten. ■

Figuur 1 Evolutie van de kostprijs van aardappelteelt - Bron: boekhoudingen Boerenbond

Figuur 2 Evolutie van arbeidsinkomen, opbrengst en gemiddelde verkoopprijs - Bron: boekhoudingen Boerenbond

Figuur 3 Spreiding van het arbeidsinkomen per ha aardappelen voor de teeltseizoenen 2009 en 2010 - Bron: boekhoudingen Boerenbond